

PRO MEMORIA

Tomasz J. Brandyk (1951-2009)

Tomasz Józef Brandyk urodził się 12 września w 1951 r. w Bydgoszczy, w rodzinie inteligentnej. Szkołę podstawową i średnią ukończył w rodzinnym mieście. Maturę uzyskał w 1969 roku w IV Liceum Ogólnokształcącym. Studiował w latach 1969-1974 na Wydziale Melioracji Wodnych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, uzyskując dyplom magistra inżyniera melioracji wodnych, co było kontynuacją rodzinnych tradycji oraz zainteresowań zawodowych Ojca.

Pracę naukową rozpoczął bezpośrednio po studiach w Instytucie Melioracji i Gospodarki Wodnej SGGW, a po reorganizacji struktury wydziałowej w Katedrze Melioracji Rolnych i Leśnych (obecnie Katedra Kształtowania Środowiska). W 1982 r. obronił pracę doktorską pt. „Regulowanie uwilgotnienia gleby torfowo-murszowej w systemie nawodnień podsiąkowych”, wykonaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Piotra Kowalika z Politechniki Gdańskiej, uzyskując tytuł doktora nauk technicznych. W 1990 roku na podstawie oceny całokształtu dorobku naukowego i rozprawy pt. „Podstawy regulowania uwilgotnienia gleb dolinowych” nadano Mu stopień doktora habilitowanego nauk rolniczych. Stopnie naukowe zostały nadane Mu uchwałami Rady Wydziału Melioracji Wodnych SGGW (obecnie Wydział Inżynierii i Kształtowania Środowiska). Tytuł profesora otrzymał w 1998 roku. Całe swoje życie zawodowe przepracował w SGGW, na stanowiskach asystenta, starszego asystenta, adiunkta, profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego.

W pierwszych latach zatrudnienia odbył szereg staży naukowych krajowych i zagranicznych, w czasie których zapoznał się z pracą wielu ośrodków badawczych. W 1978 roku odbył półroczny staż na Uniwersytecie w Iowa (USA), w 1982 przebywał 6 miesięcy na Uniwersytecie w Wageningen (Holandia), a w latach 1983-1985 był zatrudniony na Uniwersytecie w Dublinie (Irlandia). Odbył także staże krótkoterminowe w kilku uczelniach: Silsoe College (W. Brytania), Katholieke Universiteit Leuven i Gent University (Belgia), Uniwersytety w Rostocku i Hannoverze (Niemcy), Uniwersytet Rolniczy w Wiedniu (Austria), Ankara University (Turcja) oraz Purdue University (USA). Realizował wspólny projekt badawczy z Université Laval (Kanada).

Podczas staży naukowych i w późniejszym okresie współpracował ze znakomitymi naukowcami w zakresie podstaw teoretycznych i zastosowania modelowania matematycznego ruchu wody w strefie nienasyconej ośrodków glebowo-gruntowych. Wymienić tu można prof. D. Kirkhama z Iowa State University, prof. R.A. Feddesa i dr. Jana Wesselinga z ICW Wageningen (Holandia), J.C.I. Dooga z University College Dublin (Irlandia), prof. G. Spoor, P. Leedsa-Harrisona z Silsoe College (Wielka Brytania), prof. J. Feyena z Katholieke Universiteit Leuven (Belgia), prof. R. Verhovea z Gent University (Belgia), prof. K. Bohne z Uniwersytetu w Rostoku (Niemcy), prof. E. Kladivko z Purdue University (USA). Współpraca ta zaowocowała efektywną wymianą naukową w formie wspólnych publikacji, seminariów i konferencji naukowych, a także udziałem w projekcie badawczym EUROPEAT, realizowanym w ramach V Ramowego Programu Unii Europejskiej.

Zainteresowania badawcze prof. T. Brandyka obejmowały następujące problemy naukowe:

- zmiana parametrów fizycznych i wodnych gleb pod wpływem nawodnień nawożących i oczyszczających,
- metody pomiaru parametrów glebowych charakteryzujących ruch wody w strefie nienasyconej wraz z oceną ich zmienności przestrzennej,
- zastosowanie modelowania matematycznego w gospodarce wodnej gleb dolinowych,
- uwzględnienie uwilgotnienia gleby w modelach zmian klimatu,
- gospodarowanie wodą dla potrzeb ochrony i renaturyzacji zdegradowanych gleb torfowych,
- analiza przepływu wody w glebach o zmiennej geometrii,
- usprawnienie gospodarowania wodą na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Na dorobek naukowy, wdrożeniowy oraz inżynierski zgromadzony w okresie działalności zawodowej składa się 388 pozycji, z czego 170 opublikowanych. Wśród prac opublikowanych 96 to oryginalne naukowo-badawcze prace twórcze, 8 to podręczniki i skrypty, a 66 inne publikacje (przeglądowe, monografie, dotyczące postępu wiedzy melioracyjnej, popularnonaukowe). Spośród opublikowanych oryginalnych prac naukowo-badawczych 55 prac ukazało się w języku angielskim. Wiele z tych publikacji miało pionierski charakter, wytyczający nowe kierunki badań.

Tomasz Brandyk wygłosił 18 referatów w języku angielskim na międzynarodowych konferencjach i kongresach, 16 referatów na krajowych sympozjach oraz 18 odczytów i wykładów popularyzujących wiedzę z zakresu kształtowania środowiska rolniczego, z czego 12 w różnych ośrodkach uniwersyteckich za granicą.

Jako nauczyciel akademicki prowadził wykłady, ćwiczenia i seminaria na różnych kierunkach studiów: Inżynieria środowiska, Ochrona środowiska, Budownictwo. Ostatnio prowadził wykłady z następujących przedmiotów: Fizyka ośrodków porowatych, Podstawy melioracji, Systemy nawodnień. Ochrona mo-

kradeł i gleb organicznych oraz wykłady w języku angielskim – Hydrogenic soils, Soil hydrology. Był współautorem skryptu „Ćwiczenia z melioracji rolniczych – drenowanie” (1980, 1988) oraz podręczników „Współczesne problemy melioracji” (1993), „Ochrona i zrównoważony rozwój środowiska wiejskiego” (1996), „Geosyntetyki w konstrukcjach inżynierskich” (2000). „The quality of organic soil and peat materials in agriculture” (2002), „Torfowiska i torf” (2002).

Prof. Tomasz Brandyk miał znaczące osiągnięcia w zakresie kształcenia młodych kadr. Był promotorem 5 zakończonych przewodów doktorskich, miał kolejnych doktorantów, którzy pracowali pod Jego kierunkiem nad realizacją nowatorskich tematów badawczych. Był opiekunem kilkudziesięciu prac magisterskich i inżynierskich. Wykonał znaczną ilość recenzji prac doktorskich, habilitacyjnych oraz wniosków na stanowiska lub tytuł profesora. Wykonał dla potrzeb Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (której był wieloletnim członkiem), oceny poziomu przewodów doktorskich oraz opiniował wnioski o uprawnienia różnych wydziałów i instytutów do nadawania stopni naukowych. Był promotorem w nadaniu godności doktora honoris causa prof. Janosowi Bogardiemu z Uniwersyteu Rolniczego w Wageningen.

Szczególne zasługi miał prof. T. Brandyk w zakresie organizacji nauki. W latach 1994-1999 był przez 2 kadencje dziekanem Wydziału Melioracji i Inżynierii Środowiska SGGW, w latach 2000-2008 był kierownikiem Katedry Kształtowania Środowiska, a także członkiem różnych komisji rektorskich i senackich w SGGW. Był Wiceprezydentem Międzynarodowego Stowarzyszenia Torfowego (IPS) od 2006 r. oraz członkiem Komisji III tego stowarzyszenia „Agricultural Use of Peat” (od 2000 r., a w latach 2000-2004 przewodniczył tej komisji), członkiem Sekcji III Nauk Biologicznych, Rolnych i Leśnych CK ds. SiT od 2003 r., członkiem prezydium Komitetu Melioracji i Inżynierii Środowiska Rolniczego PAN (od 1999 r.), wiceprzewodniczącym Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowego Stowarzyszenia Torfowego (od 2005 r.), od 1999 r. członkiem Prezydium Komitetu Krajowego Międzynarodowej Komisji Nawodnień i Odwodnień (ICID), członkiem Rad Naukowych: Instytutu Agrofizyki PAN w Lublinie, Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych w Falentach k. Warszawy, Zakładu Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN w Poznaniu (obecnie Instytutu Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN), członkiem Komitetu Redakcyjnego „Postępy Nauk Rolniczych”, członkiem Rad Redakcyjnych czasopism: „Academia”, „Acta Agrophisica”, „Peatlands International”, „Woda, Środowisko, Obszary wiejskie”, przewodniczącym Rady Programowej „Zeszytów Problemowych Postępów Nauk Rolniczych”. Był członkiem Sekcji „Gospodarki wodnej i leśnej oraz kształtowania obszarów rolnych i leśnych” Komitetu Badań Naukowych.

Doceniając dorobek i autorytet naukowy, środowisko członków Wydziału Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAN wybrało Go w 2002 r. członkiem korespondentem PAN. W Akademii pełnił liczne funkcje, w tym był wiceprzewodniczącym V Wydziału PAN oraz przewodniczącym Komisji Wydawniczej tego Wydziału.

Prof. Tomasz Brandyk był wybitnym autorytetem w zakresie kształtowania środowiska rolniczego, gospodarowania zasobami torfowisk, gospodarowania zasobami wody na terenach rolniczych i leśnych. Wyrazem uznania dla Jego dokonań naukowych było nadanie Mu godności doktora honoris causa przez Akademię Rolniczą we Wrocławiu w 2005 r. (aktualnie Uniwersytet Przyrodniczy).

Za działalność naukową wyróżniony był nagrodami Ministra Edukacji Narodowej (1983, 1994, 2001, 2003), wielokrotnie nagrodami Rektora SGGW (za działalność naukową i organizacyjną). Odznaczony był Srebrnym Krzyżem Zasługi (1997), odznaką honorową za „Zasługi dla SGGW” (2000) oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2002).

Był człowiekiem szlachetnym, pogodnym, życzliwym, bardzo pracowitym, powszechnie lubianym. Cieszył się sympatią i uznaniem środowiska naukowego związanego z agrofizyką, inżynierią i kształtowaniem środowiska oraz szeroko rozumianymi naukami rolniczymi.

Zmarł nagle 16 maja 2009 r. w Warszawie, w wieku 58 lat. Został pochowany na Cmentarzu Parafialnym przy Kościele św. Anny w Wilanowie, na którym wcześniej, w 2000 roku, pochowano Jego żonę Danutę. Był wdowcem. Osierocił 2 dorosłych synów: Andrzeja i Pawła.

Prof. Tomasz Brandyk zmarł przedwcześnie. Miał jeszcze wiele planów badawczych, o czym często i chętnie rozmawiał z przyjaciółmi, miał niedokończone opracowania i książki naukowe, pozostawił bez swojej opieki doktorantów i magistrantów. Żegnało Go 22 maja 2009 r. podczas mszy świętej i ceremonii pogrzebowej na cmentarz, prócz rodziny, wielu przyjaciół, współpracowników i doktorantów, studentów. Były wystąpienia rektora SGGW, Wydziału Inżynierii i Kształtowania Środowiska, Wydziału V PAN, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, w których wyrażano żal i smutek oraz przypomniano sylwetkę tego wybitnego uczonego, nauczyciela akademickiego, niezawodnego przyjaciela i kolegę.

Andrzej Grzywacz, Edward Pierzgalski

Prof. Andrzej Grzywacz, czł. rzecz. PAN, jest przewodniczącym Wydziału V Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAN.

Prof. Edward Pierzgalski jest przewodniczącym Komitetu Melioracji i Inżynierii Środowiska Rolniczego PAN.